

Nr 711.

Av herr **Ohlin m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 253, angående utlämnande av stödlån till jordbrukare.*

Med anledning av de svåra skördeskador, som i stora delar av vårt land uppstått innevarande höst, har Kungl. Maj:t i proposition nr 253 förelagt riksdagen ett förslag till lag om stödlån åt de jordbrukare, som kunna vara i behov av dylika. Vi äro överens med statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet om att den nuvarande situationen är sådan, att en dylik låneform måste anses befogad. Vi kunna också i stort sett ansluta oss till den omfattning av lånerörelsen och de villkor för densamma, som skisserats i propositionen.

Beträffande kraven på säkerhet för lån av detta slag skulle vi emellertid vilja framföra några principiella synpunkter. I ett betänkande avgivet av 1949 års banklagssakkunniga den 31 januari i år föreslås rätt för bankaktiebolag att bevilja kredit åt hantverk och småindustri *utan särskild säkerhet* intill belopp av högst 50 000 kronor. Kravet på in-tecknings- eller borgenssäkerhet beträffande nu föreslagna stödlån kommer att medföra avsevärda besvär både för den långivande myndigheten och för låntagarna. De flesta jordbrukare torde sakna disponibla in-teckningar. Antingen skall ny in-teckning anskaffas eller också skola befintliga överhypotek i redan belånade in-teckningar pantförskrivas. Därtill kommer behovet av aktuella gravationsbevis. Om det återigen blir fråga om personlig borgen, så torde det i många fall bliva så, att jordbrukare i en bygd få skriva borgen för varandra. Därvid kräves även vederhäftighetsbevis, så snart lantbruksnämnden inte känner borgensmännens ekonomiska ställning. Att underkasta alla dessa handlingar formell granskning och förvara dem kräver också ett betydande arbete. Då det här är fråga om lån av mycket begränsad storlek i förhållande till en jordbrukares fasta och lösa egendom, torde hela denna procedur i stort sett vara onödig. Lån av denna typ bör enligt vår mening kunna utlämnas mot en vanlig revers utan särskild säkerhet. Formellt sett kan man ta med samma gränsdragning som banklagssakkunniga föreslagit för hantverk och småindustri, d. v. s. 50 000 kronor, även om denna gräns i mycket få fall kommer att spela någon roll. Vi föreslå därför att § 3 omformuleras med hänsyn till det ovan sagda.

I § 6 föreslås, att ansökningar om lån skola vara inne före den 15 januari. Även om det är önskvärt dels med hänsyn till en snabb hjälp och dels med hänsyn till de fall, då en befrielse helt eller delvis skall beviljas från insättning av pengar på investeringskonto för skog, bör dock enligt vår

mening tiden för rätten att söka lån utsträckas till den 1 mars 1953. Särskilt om riksdagen skulle fasthålla vid kravet på inteckning eller borgen som säkerhet, blir tiden till den 15 januari i många fall alltför knapp.

Vi dela jordbruksministerns uppfattning, att en utredning bör göras angående möjligheten att få en mera permanent form för hjälp åt enskilda jordbrukare, som drabbats av skördeskador i betydande omfattning. En klarläggning av detta spörsmål är önskvärd, även om det skulle visa sig, att risker av detta slag knappast äro i vanlig mening försäkringsbara.

Vi anse också att redan under nu löpande regleringsår ytterligare åtgärder böra vidtagas inom den nuvarande jordbrukskalkylens kostnadsram. Jordbruksministern förklarar sig också ämna pröva denna fråga då ytterligare utredningsmaterial föreligger. För ett mycket stort antal jordbrukare, som drabbats av skördeskador, kommer säkerligen inköp av nytt utsäde nästa vår att bli en av de största och mest ofrånkomliga utgiftsposterna. Det vore därför enligt vår mening önskvärt med någon form av bidrag för inköp av utsäde.

Vidare måste behovet av inköpta fodermedel bli relativt stort för flertalet av dem, som fått en större del av skörden förstörd. Detta gäller i särskilt hög grad de många mindre jordbrukare, som även vid normal skörd måste köpa foder. Jordbruksnämndens påpekande att skördeskadorna inte kunna kompenseras genom höjda priser på jordbrukets produkter är i och för sig riktigt. Saken ställer sig emellertid annorlunda i fråga om en *generell sänkning* av priset på fodermedel. En dylik skulle, även om den inte i alla enskilda fall verkar rättvis, dock bli till fördel för det stora flertalet av de jordbrukare som fått sin skörd skadad. Härtill kommer att även pris- och produktionsutvecklingen på de animaliska produkterna kan motivera en omprövning av foderpriserna. Redan i en motion förra våren framhölls från folkpartiets sida att »en måttlig sänkning av priset på oljekraftfoder» borde genomföras »därest inte särskilda skäl nästa höst tala emot detta». Nu är det, bl. a. med hänsyn till skördeskadorna, i stället så, att starka skäl tala *för* en dylik sänkning. Vi vilja därför i enlighet med vår tidigare intagna hållning föreslå, att priset på oljekraftfoder och hönsfoderblandning sänkes.

Även när det gäller övriga fodermedel, på vilka marknaden är fri, är en viss moderation av priserna enligt vår mening önskvärd. Då fläskpriset nu är väsentligt lägre än som statsmakterna förra våren ställde i utsikt, är det rimligt, att även priset på foderspannmål får följa med i anpassningen. Från de statliga organens sida bör man därför enligt vår mening inte vidtaga några särskilda åtgärder för att hålla priset på foderspannmål uppe. En dylik inställning överensstämmer också bäst med statsmakternas allmänna strävan att undvika höjda levnadskostnader.

Enligt riksdagens beslut äger Kungl. Maj:t »att inom den av riksdagen

anvisade anslagsramen handhava jordbruksregleringen och vidtaga av omständigheterna påkallade ändringar i densamma». Den justering av foderpriserna, vars önskvärdhet vi i denna motion framhållit, bör kunna rymmas inom den nuvarande kostnadsramen. Detta så mycket mera som skörden totaliter sett varit god. Erforderliga jämkningar böra därför kunna genomföras av Kungl. Maj:t och det centrala regleringsorganet. Då riksdagen förra våren även förutsatte att eventuella ändringar borde genomföras så att »minsta möjliga inkomstförskjutningar mellan olika grupper av jordbrukare åstadkommas» bör detta i dagens läge motivera att de inkomstförskjutningar, som skördeskadorna nu orsakat, i viss mån rättas till. I den mån en minskning av jordbrukets totala omkostnader genom en sänkning av priset på oljekraftfoder och kli inträder, föranleder detta motsvarande justering av jordbrukets totala inkomster. Med hänsyn till att foderförbrukning varierar i olika delar av landet är det önskvärt att prisjusteringen får gälla både oljekraftfoder och spannmål samt att en nedjustering av inkomstsidan inte lägges på mjölken. Eventuellt kan en viss balansering över till nästa regleringsår övervägas.

Med hänvisning till vad ovan anförts få vi föreslå,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 253 måtte beakta av oss framförda synpunkter och ändringsförslag.

Stockholm den 10 december 1952.

Bertil Ohlin.

Wald. Svensson.

Ragnhild Sandström.

Sven Wedén.

Hj. Åhman.

A. Widén.